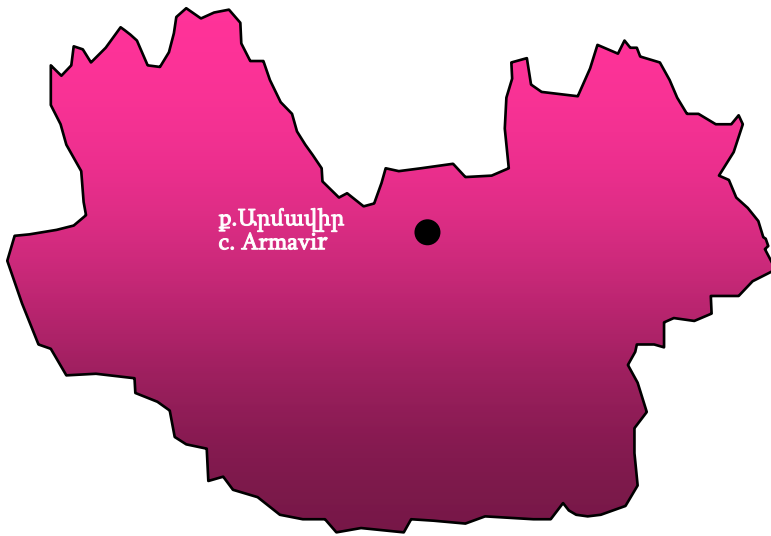

ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ RA ARMAVIR MARZ

Մարզկենտրոնը՝ p. Արմավիր	Marz centre Armavir town
Տարածաշրջանները՝ Արմավիր, Էջմիածին, Բաղրամյան	Territoires Armavir, Echmiadzin, Baghramyan
Քաղաքները՝ Վաղարշապատ, Արմավիր, Մեծամոր	Towns Vagharshapat, Armavir, Metsamor

ՀՀ Արմավիրի մարզը գտնվում է հանրապետության արևմտյան հատվածում:

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ ՀՀ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային:

Armavir marz is situated in the Western part of the Republic of Armenia.

In the North it borders RA Aragatsotn marz, in the East – the capital Yerevan, in the South-East – RA Ararat marz and in the West it borders the state border of Turkey.

Տարածքը Territory	1242 քառ. կմ / sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը Territory share of the marz in the territory of RA	4.2 %
Քաղաքային համայնքներ Urban communities	3
Գյուղական համայնքներ Rural communities	94
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	95
Բնակչության թվաքանակը 2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Population number as of January 1, 2010	284.1 հազ. մարդ / ths. persons
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	101.7 հազ. մարդ / ths. persons
գյուղական rural	182.4 հազ. մարդ / ths. persons
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2009թ. Share of marz population size in RA population size, 2009	8.7 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը Share of urban population size	35.8 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	79049 հա / ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	39399 հա/ ha

Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին:

ՀՀ Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Անասնաբուծության բնագավառում հիմնականում զարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բոստանաբուծությունը: Հիմնականում մշակվում են հացահատիկաընդեղենային և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, ըմպելիքի, ալկոհոլային խմիչքի արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

2009թ.-ին **մարզի տնտեսության** հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 5.1 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 19.6 %,
- շինարարություն՝ 1.8 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 3.3 %,
- ծառայություններ՝ 1.4%:

Արմավիր քաղաքը (2009թ. տարեվերջին՝ 33.8 հազ. բնակիչ) գտնվում է Երևան քաղաքից 44 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք:

Մեծամոր քաղաքը (2009թ. տարեվերջին՝ 10.4 հազ. բնակիչ) քաղաքը (Երևանից 38 կմ հեռավորությամբ) նշանավոր է ՀՀ ատոմակայանով, որը զբաղեցնում է 300 հա տարածք, իր մեծությամբ և հզորությամբ միակն է Հարավային Կովկասում:

Վաղարշապատ քաղաքը (2009թ. տարեվերջին՝ 57.5 հազ. բնակիչ) գտնվում է Երևանից 20 կմ հեռավորության վրա: Մեծությամբ և նշանակությամբ մարզում այն առաջին քաղաքն է:

Yerevan-Armavir, Yerevan-Karakert, Yerevan-Gyumri highways and Yerevan-Tbilisi railway of republican importance run through the territory of the **marz**.

RA Armavir marz is notable for its developed agriculture and industry in the republic. The geographical position and climatic conditions of the marz are favourable for development of both plant growing (perennial grass and vegetables) and cattle breeding.

In the sphere of **animal husbandry farming** of cattle and sheep and goats, pigs and poultry is mainly developed and in horticulture - fruit-growing and plant-growing. Cereal grains are mainly processed.

Industry is specialized in exploitation of mines of electricity, food products, soft drinks, beverages and building materials.

Freight and passenger transportations in the marz are implemented by road transport.

In 2009 the share of economy main branches of **RA Armavir marz** in total volume of correspondent branches of the republic comprised.

- industry 5.1 %,
- agriculture 19.6%,
- construction 1.8 %,
- retail trade 3.3 %,
- services 1.4 %.

Armavir town (in the end of year 2009 comprised 33.8 ths. inhabitants) is in the distance of 44 km to the North-West from Yerevan.

The territory of **Metsamor town** (population number comprised 10.4 ths. persons in 2009) is popular for RA atomic station (in the distance of 38 km from Yerevan), which occupies 300 ha of the territory and by its size and power is the only one in the South Caucasus.

Vagharshapat town (population number comprised 57.5 ths. persons in 2009) is situated in the distance of 20 km from Yerevan. It is the first town in the marz by its size and importance.

**ՄԱՆՐԱԾԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
RETAIL TRADE UNITS**

	Քանակը/Number					
	2005	2006	2007	2008	2009	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	450	495	376	592	610	Retail trade units, total
<i>այդ թվում՝</i>						<i>including</i>
խանութներ	75	85	80	106	14.1	shops
կրպակներ	323	358	243	433	416	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	3	3	3	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	47	47	48	48	48	other trade units

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
EDUCATION ESTABLISHMENTS

	Քանակը Number					
	2005	2006	2007	2008	2009	
Հաստատություններ, ընդամենը	203	195	199	197	202	Establishments, total
<i>այդ թվում՝</i>						<i>including</i>
պետական նախադպրոցական	52	49	53	52	57	pre-school establishment
պետական հանրակրթական դպրոցներ	123	123	123	124	120	state general education school
ոչ պետական հանրակրթական դպրոցներ	1	1	1	1	1	non-state general education school
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	17	13	14	11	15	music and art school youth creative(cultural) centre
պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական	...	1	1	1	1	state per-professional (workmanship) educational establishment
պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	5	5	5	5	5	state secondary specialized education establishment
ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	2	1	-	-	-	non-state secondary specialized education establishment
ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	3	2	2	3	3	non-state higher education establishment

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ
URBAN COMMUNITIES

Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը	Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը Population de jure number as of	
				2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ*, մարդ January 1*, 2009, people	2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ*, մարդ January 1*, 2010, people
Արմավիր	Armavir	ք. Արմավիր	t. Armavir	33628	33758
Մեծամոր	Metsamor	ք. Մեծամոր	t. Metsamor	10287	10411
Վաղարշապատ	Vagharshapat	ք.Վաղարշապատ	t. Vagharshapat	57252	57465

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ
RURAL COMMUNITIES

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** Population de jure number** as of	
				2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2009, people	2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2010, people
1	Ալաշկերտ	Alashkert		1815	1897
2	Ակնալիճ	Aknalij		3310	3160
3	Ակնաշեն	Aknashen		1670	1690
4	Աղավնատուն	Aghavnatun		3481	3485
5	Ամասիա	Amasia		1205	1162
6	Ամբերդ	Amberd		1813	1805
7	Այգեկ	Aygek		1634	1668
8	Այգեշատ (Արմավիրի տարածաշրջան)	Aygeshat (region of Armavir)		2064	2069

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** Population de jure number** as of	
				2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2009, people	2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2010, people
				9	Այգեշատ (Էջմիածնի տարածաշրջան)
10	Ապագա	Apaga		1928	1935
11	Այգեվան	Aygevan		1638	1642
12	Առատաշեն	Aratashen		3010	3019
13	Արագած	Aragats		3239	3269
14	Արագափ	Arazap		1833	1844
15	Արաքս (Արմավիրի տարածաշրջան)	Araks (region of Armavir)		1820	1875
16	Արաքս (Էջմիածնի տարածաշրջան)	Araks (region of Echmiadzin)		1827	1864
17	Արգավանդ	Argavand		2471	2498
18	Արգինա	Argina		538	540
19	Արմավիր	Armavir		3570	3567
20	Արշալույս	Arshaluys		4117	4251
21	Արտամետ	Artamet		217	180
22	Արտաշար	Artashar		1444	1354
23	Արտիմետ	Artimet		2126	2146
24	Արևադաշտ	Arevadasht		351	370
25	Արևաշատ	Arevashat		2079	2094
26	Արևիկ	Arevik		2748	2768
27	Բագարան	Bagaran		555	648
28	Բաղրամյան (Բաղրամյանի տարածաշրջան)	Baghramyan (region of Baghramyan)		1116	1118
29	Բաղրամյան (Էջմիածնի տարածաշրջան)	Baghramyan (region of Ecchmiadzin)		3078	3068
30	Բամբակաշատ	Bambakashat		3466	3201
31	Բերքաշատ	Berkashat		395	553
32	Գայ	Gai		3507	3484
33	Գեղակերտ	Geghakert		3170	3186
34	Գետաշեն	Getashen		2469	2589
35	Գրիբոյեդով	Griboyedov		1991	2012
36	Դալարիկ	Dalarik		4163	4175
37	Դաշտ	Dasht		993	992
38	Դոդս	Doghs		1494	1502
39	Եղեգնուտ	Yeghegnut		2073	2122
40	Երասխահուն	Yeraskhahun		2123	2127
41	Երվանդաշատ	Yervandashat		791 ♠	809
42	Զարթոնք	Zartonk		2252	2443
43	Լենուղի	Lenughi		1769	1676
44	Լեռնագոգ	Lernagog		2189	2220
45	Լեռնամերձ	Lernamerds		474	478
46	Լուկաշին	Lukashin		2746	2521
47	Լուսազյուղ	Lusagyugh		1193	1181
48	Խանջյան	Khanjyan		2108	2114
49	Խորոնք	Khoronk		2834	2889
50	Ծաղկալանջ	Tsaghkalanj		1586	1607
51	Ծաղկունք	Tsaghkunk		1338	1373
52	Ծիածան	Tsiatsan		1300	1307
53	Կողբավան	Koghbavan		115	101
54	Հայթաղ	Haytagh		3096	3141

	Համայնքի անվանումը	Community name	Բնակավայրի անվանումը Settlement name	Մշտական բնակչության թվաքանակը** Population de jure number** as of	
				2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2009, people	2010թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ January 1, 2010, people
55	Հայկաշեն	Haykashen		1453	1458
56	Հայկավան	Haykavan		1348	1399
57	Հացիկ	Hatsik		2804	2900
58	Հովտամեջ	Hovtamej		1396	1401
59	Հուշակերտ	Hushakert		1046	1031
60	Մայիսյան	Mayisyan		2004	1996
61	Մարգարա	Margara		1482	1485
62	Մեծամոր	Metsamor		1410	1403
63	Մերձավան	Merdsavan		3387	3390
64	Մյասնիկյան	Myasnikyan		4523	4510
65	Մրգաշատ	Mrgashat		6339 [◇]	6393
66	Մրգաստան	Mrgastan		1570	1608
67	Մուսալեռ	Musaler		2741	2703
68	Նալբանդյան	Nalbandyan		5465	5324
69	Նոր Արմավիր	Nor Armavir		2136	2145
70	Նոր Արտագես	Nor Artages		1863	1865
71	Նորակերտ	Norakert		3228	3237
72	Նորապատ	Norapat		2539	2538
73	Նորավան	Noravan		1182	1334
74	Նոր Կեսարիա	Nor Kesaria		1506	1542
75	Շահումյան	Shahumyan		1567	1719
76	Շահումյանի թռչնաֆաբրիկա	Shahumyani trchnafabrika		1220	1222
77	Շենավան	Shenavan		1812	1814
78	Շենիկ	Shenik		1052	1067
79	Ոսկեհատ	Voskehat		3428	3431
80	Պտղունք	Ptghunk		1876	1895
81	Ջանֆիդա	Janfida		3331	3337
82	Ջրաշեն	Jrashen		856	855
83	Ջրառատ	Jrarat		3090	3170
84	Ջրաբքի	Jrarbi		1686	1702
85	Սարդարապատ	Sardarapat		6275	6300
86	Վանանդ	Vanand		1070	1004
87	Վարդանաշեն	Vardanashen		1220	857
88	Տավորիկ	Talvorik		196	192
89	Տանձուտ	Tandsut		2022	2025
90	Տարոնիկ	Taronik		2141	2162
91	Փարաքար	Parakar	• Փարաքար Parakar • Թաիրով Tairov	8681	9297
92	Փշատավան	Pshatavan		2827	2870
93	Քարակերտ	Karakert		4319	4538
94	Ֆերիկ	Ferik		312	408

**ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2009թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10 000
POPULATION IN RA ARMAVIR MARZ, 2009**

	Ընդամենը Total	նրանցից` including :		
		կանայք ¹ women ¹	սղամարդիկ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10000	5069	4931	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	140	63	77	Births, person
Մահացածներ, մարդ	77	37	40	Deaths, person
Ամուսնություններ	62	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	5	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	37.5	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ` նախադպրոցական	132	64	68	Education sphere, attendance to education establishments, person pre-school
հանրակրթական	1314	621	693	schools of general education
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան-ստեղծագործական կենտրոններ	56	40	16	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	4	-	4	primary vocational
միջին մասնագիտական	65	39	26	secondary
բարձրագույն մասնագիտական	23	11	12	higher
Առողջապահության ոլորտ` հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	28948	Public health sphere annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	54	5	49	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	4175	Employed, person
նրանցից` գիտական հիմնարկներում	4	2	2	of which - in Science establishments
նրանցից` գիտության դոկտոր	0.0	0.0	0.0	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	2	1	1	candidates of Science
ուսուցիչներ	132	112	20	teachers
բժիշկներ	14	physicians
միջին բուժանձնակազմ	40	paramedical personnel
Գործազուրկներ /պաշտոնապես գրանցված/, մարդ	125	86	39	Unemployed /officially registered/ person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1373	Social insurance sphere total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	212	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	27339	library
թատրոն	-	-	-	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	806	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	32	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում` ոչ մեծ ծանրության	12	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	12	X	X	medium crime
ծանր	9	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	0.0	X	X	special grave crime

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:

The indicators are accountable.